

Folketingets Socialudvalg
Christiansborg
1240 København K

MINISTEREN

MODTAGET

16 JUNI 2006

Den Centrale Indlevering

15 JUNI 2006

Ved udgangen af maj måned afsluttede Udvalget om Forældremyndighed og Samvær sit arbejde. Udvalget har haft til opgave at overveje dele af forældremyndigheds- og samværsområdet og på denne baggrund udarbejde lovudkast og fremkomme med forslag til ændringer af administrativ praksis.

Til Socialudvalgets orientering vedlægges 40 eksemplarer af udvalgets betænkning "Barnets perspektiv". Udvalgets lovudkast og bemærkninger er indeholdt i betænkningens kapitel 9 og 10.

Betænkningen er sendt i høring med frist til den 1. august 2006, hvorefter jeg forventer at kunne fremsætte lovforslag i oktober I 2006.

Lars Barfoed

Barnets perspektiv

Forældremyndighed
Barnets bopæl
Samvær
Tvangsfuldbyrdelse

Betænkning afgivet af Udvalget
om Forældremyndighed og Samvær

Betænkning nr. 1475

2006

Alfabetisk fortegnelse over betænkninger

2005

1465	Betænkning fra udvalget om dommers bibeskæftigelse
1466	Ægtefællers pensionsrettigheder
1467	Haagerbørnebeskyttelseskonventionen
1468	Reform af den civilretshjælp IV
-
1469	Betænkning om varefængsling i isolation efter 2000-loven
1470	Dansk straffemyndighed i forhold til seksuel udnyttelse af børn i udlandet
1471	Digital Tinglysning
1472	Ikke offentliggjort
1473	Betænkning om revision af arvelovgivningen m.v.
1474	Straffelovrådets betænkning om det strafferetlige værn mod terrorisme

2006

Publikationen kan bestilles via

Nordisk Bog Center A/S

Telefon: 56 36 40 48

E-mail: ekspedition@nbcas.dk

150 kr. inkl. moms

Publikationen kan hentes på www.familiestyrelsen.dk

ISBN 87-991397-0-7

ISBN 87-991397-1-5 (internet)

Kapitel 1	11
Indledning	11
1.1. Udvalgets kommissorium og arbejde	11
1.2. Udvalgets sammensætning	17
Kapitel 2	19
Sammenfatning	19
2.1. Barnets perspektiv	19
2.1.1. Udviklingstendenser og gældende ret	19
2.1.1.1. Børns retsstilling	19
2.1.1.2. Inddragelse af børn	20
2.1.2. Udvalgets overvejelser og forslag	20
2.2. Forældremyndighed og barnets bopæl	24
2.2.1. Udviklingstendenser og gældende ret	25
2.2.2. Udvalgets overvejelser og forslag	25
2.3. Samvær	29
2.3.1. Udviklingstendenser og gældende ret	29
2.3.2. Udvalgets overvejelser og forslag	30
2.4. Tvangsfuldbyrdelse	34
2.4.1. Udviklingstendenser og gældende ret	34
2.4.2. Udvalgets overvejelser og forslag	34
2.5. Udvalgets forslag set i lyset af Danmarks internationale forpligtelser	36
2.6. Udvalgets forslag til opfølgning af forældremyndighedsloven	36
Kapitel 3	39
Sagsbehandling	39
3.1. Sagsbehandlingen i de kommende statsforvaltninger og ved domstolene efter den familieretlige strukturreform	39
3.2. Sagsbehandlingens redskaber i statsamtterne	41
3.2.1. Børnesagkyndig rådgivning	42
3.2.2. Konfliktmægling	42
3.2.3. Børnesagkyndige undersøgelser	44
3.2.4. Overvåget samvær	45
3.2.5. Inddragelse af barnet	46
3.2.6. Tværfaglig sagsbehandling	46
3.2.7. Samarbejde mellem myndigheder	47
3.2.8. Midlertidige afgørelser	48
3.3. Domstolens sagsbehandling	50
Kapitel 4	53
Barnets perspektiv	53
4.1. Indledning – baggrund	53
4.1.1. Børnekonventionen	53
4.1.2. Hvad er barnets perspektiv?	55
4.1.3. Udvalgets indledende betragtninger om barnets perspektiv	56
4.2. Børns retsstilling	57
4.2.1. Børns retsstilling under forældretvister efter lov om forældremyndighed og samvær	58
4.2.2. Børns retsstilling i den sociale lovgivning	60
4.3. Inddragelse af børn – beskrivelse af regler og praksis	60
4.3.1. Inddragelse af børn i forældremyndigheds- og samværssager	60
4.3.1.1. Hvilke børn indkaldes til en samtale i statsamtet – herunder omfanget af samtaler	64
4.3.1.2. Hvilke børn indkaldes til en samtale med dommeren – herunder om omfanget af samtaler	66
4.3.2. Inddragelse af børn i sager efter den sociale lovgivning	68
4.4. Børnesamtalers gennemførelse – herunder behandling og videreformidling af oplysninger fra disse	70
4.4.1. Børnesamtalers gennemførelse	71
4.4.2. Behandling og videreformidling af oplysninger fra børnesamtaler	73
4.5. Fremmed ret	74
4.5.1. Norge	75
4.5.2. Sverige	78
4.5.3. Finland	81

4.5.4. Island.....	82
4.6. Udvalgets overvejelser vedrørende styrkelse af barnets perspektiv	83
4.6.1. Indledning	83
4.6.2. Udvalgets overvejelser og forslag til "barnets bedste" og "egne synspunkter" som kriterier, når der træffes afgørelse om forældremyndighed og samvær	83
4.6.3. Udvalgets overvejelser og forslag om børns retsstilling	88
4.6.3.1. Barnets partsbeføjelser og initiativret.....	88
4.6.3.2. Bistand til barnet	91
4.6.4. Udvalgets overvejelser og forslag om inddragelse af børn	92
4.6.5. Udvalgets overvejelser og forslag om børnesamtalers gennemførelse - herunder behandling og videreformidling af oplysninger fra disse	96
4.6.5.1. Særligt om børnesamtalers gennemførelse i statsforvaltningerne - herunder behandling og videreformidling af oplysninger fra disse	98
4.6.5.2. Særligt om børnesamtalers gennemførelse ved domstolene - herunder behandling og videreformidling af oplysninger fra disse	100
4.7. Udvalgets overvejelser og forslag til yderligere styrkelse af sagsbehandlingen ved domstolene.....	101
4.7.1. Udvalgets overvejelser og forslag til styrkelse af det børnesagkyndige element i domstolenes behandling af sager om forældremyndighed og samvær.....	102
4.7.2. Udvalgets overvejelser om indførelse af prøveordninger ved domstolene	103
Kapitel 5	105
Forældremyndighed og barnets bopæl.....	105
5.1. Indledning - baggrund.....	105
5.2. Gældende ret.....	107
5.2.1. Historik	107
5.2.2. Seneste tiltag	108
5.2.3. Retsstillingen i dag.....	109
5.2.4. Forældremyndighedens indhold.....	111
5.2.5. Begrebet forældremyndighed.....	112
5.3. Fremmed ret	112
5.3.1. Norge	112
5.3.1.1. Indledning	112
5.3.1.2. Terminologi og indhold.....	113
5.3.1.3. Hvem har foreldreansvaret.....	114
5.3.1.4. Fælles foreldreansvar, når samlivet er ophævet	115
5.3.1.4.1. Fælles foreldreansvar mod den ene forælders ønske.....	116
5.3.1.4.2. Indholdet af det fælles foreldreansvar efter samlivsophævelse - herunder barnets bopæl	117
5.3.1.4.3. Særligt om delt bopæl/delt bosted	119
5.3.1.5. Nye sagsbehandlingsregler i barnefordelingssager	120
5.3.2. Sverige.....	121
5.3.2.1. Indledning	121
5.3.2.2. Terminologi og indhold.....	123
5.3.2.3. Hvem har vårdnad	124
5.3.2.4. Gemensam vårdnad, når samlivet er ophævet	125
5.3.2.4.1. Gemensam vårdnad mod den ene forælders ønske.....	125
5.3.2.4.2. Indholdet af gemensam vårdnad - bestämmanderätten - herunder barnets bopæl.....	127
5.3.2.4.3. Særligt om væxelvis boende.....	131
5.3.2.5. Seneste tiltag/overvejelser.....	132
5.3.3. Finland	133
5.3.3.1. Indledning	133
5.3.3.2. Terminologi og indhold.....	133
5.3.3.3. Hvem har vårdnad	134
5.3.3.4. Gemensam vårdnad, når samlivet er ophævet	134
5.3.3.4.1. Gemensam vårdnad mod den ene forælders ønske.....	135
5.3.3.4.2. Indholdet af gemensam vårdnad	136
5.3.3.5. Nye tiltag/overvejelser	136
5.3.4. Island.....	137
5.3.4.1. Indledning	137
5.3.4.2. Terminologi og indhold.....	137
5.3.4.3. Hvem har forældremyndigheden.....	138
5.3.4.4. Fælles forældremyndighed, når samlivet er ophævet.....	138
5.3.4.4.1. Fælles forældremyndighed mod den ene forælders ønske.....	139

5.4. Udvalgets overvejelser og forslag	139
5.4.1. Begrebet forældremyndighed.....	139
5.4.1.1. Udvalgets forslag	141
5.4.2. Fælles forældremyndighed.....	142
5.4.2.1. Forældremyndighedens indhold	142
5.4.2.2. Fælles forældremyndighed og særlovgivning	143
5.4.2.3. Fælles forældremyndighed mod den ene forælders ønske	144
5.4.2.3.1. Synspunkter, der kan tale for at indføre en mulighed for at dømme til fælles forældremyndighed mod den ene forælders ønske.....	145
5.4.2.3.2. Synspunkter, der kan tale imod at indføre en mulighed for at dømme til fælles forældremyndighed mod den ene forælders ønske.....	150
5.4.2.3.3. Udvalgets afvejede forslag	151
5.4.2.3.4. Konsekvenser	154
5.4.2.4. Løsning af enkelttvister.....	155
5.4.2.4.1. Barnets bopæl.....	155
5.4.2.4.1.1. Delt bopæl/bopæl på skift hos forældrene	156
5.4.2.4.2. Andre enkeltspørgsmål.....	157
5.4.2.4.3. Nærmere om retsvirkninger af forældremyndighed og bopæl.....	158
5.4.2.4.3.1. Beslutninger vedrørende barnets daglige liv.....	158
5.4.2.4.3.2. Væsentlige beslutninger vedrørende barnets liv	161
5.4.2.4.4. Udvalgets forslag og sammenstilling.....	161
Kapitel 6.....	163
Samvær	163
6.1. Indledning – baggrund.....	163
6.2. Gældende ret.....	163
6.2.1. Historik	164
6.2.2. Seneste tiltag	165
6.2.3. Retsstillingen i dag.....	166
6.2.3.1. Samværrets omfang	167
6.2.3.1.1. Normalsamvær i praksis	168
6.2.3.1.2. Samvær med små børn	169
6.2.3.1.3. Vilkår for samværet.....	169
6.2.3.1.4. Anden kontakt	170
6.2.3.1.5. Erstatningssamvær, herunder samværschikane	171
6.2.3.1.6. Ophævelse samt afslag på samvær	171
6.2.3.1.7. Samvær med andre	172
6.3. Fremmed ret	173
6.3.1. Norge	173
6.3.1.1. Indledning	173
6.3.1.2. Gældende ret	173
6.3.1.2.1. Samværrets omfang og vilkår	174
6.3.1.2.2. Ændring af samvær, herunder afslag og ophævelse	175
6.3.1.2.3. Samvær med andre	176
6.3.2. Sverige	176
6.3.2.1. Indledning	176
6.3.2.2. Gældende ret	176
6.3.2.2.1. Samværrets omfang og vilkår	177
6.3.2.2.2. Ændring af samvær, herunder afslag og ophævelse	178
6.3.2.2.3. Samvær med andre	179
6.3.3. Finland	179
6.3.3.1. Indledning	179
6.3.3.2. Gældende ret	180
6.3.3.2.1. Samværrets omfang og vilkår	181
6.3.3.2.2. Ændring af samvær, herunder afslag og ophævelse	182
6.3.3.2.3. Samvær med andre	182
6.3.4. Island.....	182
6.3.4.1. Indledning	182
6.3.4.2. Gældende ret	183
6.3.4.2.1. Samværrets omfang og vilkår	183
6.3.4.2.2. Ændring af samvær, herunder afslag og ophævelse	184
6.3.4.2.3. Samvær med andre	184

6.4. Udvalgets overvejelser og forslag	185
6.4.1. Barnets ret til samvær med dets forældre, herunder transport til og fra samvær	185
6.4.1.1. FN's børnekonvention, reglerne i Danmark og det øvrige Norden	185
6.4.1.2. Udvalgets overvejelser og forslag om barnets ret til samvær med dets forældre	187
6.4.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag om transport til og fra samvær	188
6.4.2. Barnets samvær med andre end dets forældre	190
6.4.2.1. Kontaktkonventionen	190
6.4.2.2. Danmark og det øvrige Norden	192
6.4.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag om samvær med andre end barnets forældre	194
6.4.3. Samvær halvdelen af tiden	197
6.4.3.1. Diverse undersøgelser	198
6.4.3.2. Synspunkter for og imod samværsordninger, hvor barnet opholder sig halvdelen af tiden hos samværsforælderen	199
6.4.3.3. Udvalgets overvejelser og forslag om samvær halvdelen af tiden	200
6.4.4. Samvær med mindre børn	202
6.4.4.1. Udvalgets overvejelser og forslag om samvær med mindre børn	203
6.4.5. Anden kontakt – § 18	206
6.4.5.1. Udvalgets overvejelser og forslag om anden kontakt – § 18	207
6.4.6. Samvær med ikke-ansøger	207
6.4.6.1. Udvalgets overvejelser og forslag om samvær med ikke-ansøger	208
6.4.7. Afslag på og ophævelse af samvær	210
6.4.7.1. Historik og baggrund	210
6.4.7.2. Tal	212
6.4.7.3. Nuværende praksis for afslag på og ophævelse af samvær (herunder begrænsning af samvær)	213
6.4.7.3.1. Udsatte børn	214
6.4.7.3.2. Alvorlige problembelastninger hos samværsforælderen	215
6.4.7.3.3. Særlige forhold hos bopælsforælderen	217
6.4.7.3.4. Højt konfliktniveau mellem forældrene	218
6.4.7.3.5. Lang tids adskillelse mellem barn og samværsforælder	219
6.4.7.3.6. Barnets perspektiv	220
6.4.7.4. Kortlægning af samværsområdet	221
6.4.7.5. Udvalgets overvejelser, forslag og anbefalinger om afslag på og ophævelse af samvær	223
6.4.7.5.1. Udvalgets overvejelser og forslag	223
6.4.7.5.2. Udvalgets overvejelser og anbefalinger	224
Kapitel 7	229
Tvangsfuldbyrdelse	229
7.1. Indledning	229
7.2. Gældende ret	230
7.2.1. Statistisk materiale	232
7.3. Fremmed ret	233
7.3.1. Norge	233
7.3.2. Sverige	234
7.3.3. Finland	236
7.3.4. Island	238
7.5. Udvalgets overvejelser og forslag	239
7.5.1. Grundlaget for tvangsfuldbyrdelse	240
7.5.2. Fremgangsmåden ved tvangsfuldbyrdelse	241
Kapitel 8	245
Statistik	245
8.1. Indledning	245
8.2. Generelle udviklingstendenser i befolkningen	245
8.2.1. Udvikling i skilsmisser	245
8.2.2. Børn, der berøres af familiebrud	247
8.3. Udviklingstendenser omkring forældremyndighed	248
8.3.1. Hvor mange af forældrene er uenige om forældremyndigheden?	249
8.3.2. Udviklingen i fordeling af børn ved forældremyndighedskonflikter ved by- og landsret	250
8.3.2.1. Forældremyndighedsfordeling ved byretterne	250
8.3.2.2. Forældremyndighedsfordeling ved landsretterne	253
8.4. Udviklingstendenser omkring samvær	254

8.4.1. Samværshyppighed blandt børn i almindelighed.....	254
8.4.2. Udviklingen i samværsordninger.....	255
8.4.2.1. Kombinationer af samvær i weekender og på hverdage.....	258
8.5. Børnesamtaler, børnesagkyndige undersøgelser, rådgivning og mægling.....	258
8.5.1. Domstolene.....	258
8.5.2. Statsamtterne.....	259
Kapitel 9.....	263
Udvalgets udkast til forældremyndighedslov	
<i>Bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser</i>	
Kapitel 10.....	285
Udvalgets udkast til lov om ændring af retsplejeloven	
<i>Bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser</i>	
Bilag	
Bilag 1 – Notat om portalbestemmelser mv.: Hensynet til barnets bedste – generelle lovregler samt ”checklister”.....	293
Bilag 2 – Notat om begreberne forældremyndighed og forældreansvar og de semantiske betydninger på dansk og engelsk.....	297
Bilag 3 – Notat om ”parental responsibility” og forældreansvar i Haagerbørnebortførelseskonventionen.....	299
Bilag 4 – Notat om forældremyndighed i relation til anden lovgivning.....	303
Bilag 5 – Konvention om kontakt vedrørende børn (kontaktkonventionen).....	307
Bilag 6 – Familiestyrelsens brev til udvalget af 25. november 2005.....	319
Bilag 7 – Internationalt perspektiv – forpligtelser og inspirationer.....	325
Bilag 8 – Notat om udvalgets forslag set i lyset af Danmarks Internationale forpligtelser.....	331
Bilag 9 – Dansk Psykolog Forenings Vejledende retningslinier for børnesagkyndige undersøgelser og erklæringer – Forældremyndighed og samværsager.....	333